

Το 5^ο ΓΕΛ Τρικάλων στο βουνό των Κενταύρων και στην πόλη του Βόλου

Ο νομός Μαγνησίας εμπεριέχει πλήθος ιστορικών και αρχαιολογικών θέσεων που η γνωριμία μαζί τους μεγαλώνει την ιστορική αυτοσυνειδησία των μαθητών/τριών. Έτσι, με την ενθαρρυντική παρουσία συνοδών καθηγητών που χαίρονται την εκδρομική εμπειρία με τους μαθητές τους, γι αυτό και επιλέγουν να την αποκτούν, **την κ. Ηλιάδη Αμαλία, φιλόλογο-ιστορικό, τον κ. Καρατόλο Γεώργιο, πληροφορικό & μαθηματικό, την κ. Αναγνώστου Αγγελική, φιλόλογο και τον κ. Γεωργόπουλο Ιωάννη, γυμναστή, οι μαθητές μας, της Β' Λυκείου, την Πέμπτη 10 Μαΐου 2018**, είχαν την ευκαιρία να θυμηθούν βιωματικά μια χρονική περίοδο που ξεκινά από την προϊστορική εποχή και φθάνει ίσαμε το σήμερα.

Με εχθρό και σύμμαχο, ταυτόχρονα, τον άστατο και γι' αυτό πολύ γοητευτικό καιρό, αφού βιώσαμε συννεφιά, μουντάδα και βροχή, αιθρία και υγρασία, λαμπρό ήλιο και στέγνα, εναλλάξ και σε ανύποπτο χρόνο, ξεκινήσαμε την πολιτιστική μας περιήγηση στη Μαγνησία από το **Διμήνι**, προϊστορικό οικισμό (4.800 π.Χ.) της νεότερης νεολιθικής εποχής δηλαδή μετά την προκεραμική περίοδο και πριν την τελική νεολιθική. Βρίσκεται κοντά στη σημερινή ομώνυμη κωμόπολη και απέχει 4 χλμ. από τον Βόλο. Το 2001 οι ανασκαφές αποκάλυψαν μια μυκηναϊκή πόλη και ένα ανακτορικό συγκρότημα που πιστεύεται ότι θα μπορούσε να είναι μέρος της αρχαίας Ιωλκού.

Στη συνέχεια ανηφορίσαμε στο μαγευτικό Πήλιο, το βουνό των Κενταύρων, έχοντας για προορισμό μας τη Μακρινίτσα, που δικαιολογημένα έχει χαρακτηριστεί ως «το μπαλκόνι του Πηλίου». Ενδιαμέσως αντικρίσαμε την Πορταριά, ονομαστό κεφαλοχώρι, χτισμένο στις βορειοδυτικές πλαγιές του Πηλίου με θαυμάσιο φυσικό περιβάλλον. Το έντονο παραδοσιακό χρώμα - πετρόχτιστα αρχοντικά, σπίτια εξαιρετης πηλιορείτικης αρχιτεκτονικής, γραφικά καλντερίμια, βρύσες με τρεχούμενα νερά, μονοπάτια - και η υπέροχη θέα στη Μακρινίτσα, το Βόλο και τον Παγασητικό κόλπο μαγεύουν τους επισκέπτες. Η Πορταριά γνώρισε μεγάλη ακμή το 18ο και το 19ο αι. χάρη στη βιοτεχνική (υφαντική και βυρσοδεψία) και εμπορική δραστηριότητα των κατοίκων της.

Η Μακρινίτσα είναι αναμφισβήτητα το ιστορικότερο και πιο εντυπωσιακό από τα χωριά του Πηλίου, που διατηρεί μέχρι σήμερα σχεδόν αναλλοίωτη την παραδοσιακή του φυσιογνωμία. Άρχισε να αναπτύσσεται στην περίοδο της τουρκοκρατίας κι έφτασε στο απόγειο της ακμής της τον 18ο και 19ο αιώνα. Τα μεγάλα αρχοντικά που

σώζονται μέχρι σήμερα μαρτυρούν το υψηλό κοινωνικό και πολιτισμικό επίπεδο των κατοίκων της.

Καθώς ανηφορίζαμε από τον στενό ασφαλτόδρομο, η θέα που ξετυλιγόταν μπροστά μας ήταν μαγευτική! Απότομα βράχια στα δεξιά μας κι αριστερά μας γκρεμοί και μια απλωσιά που το μάτι δυσκολεύεται να συλλάβει στην ολότητά της: Καταπράσινες πλαγιές στο πρώτο πλάνο, στο κέντρο απλωμένη, από το ένα άκρο στο άλλο, η πόλη των Αργοναυτών με το λιμάνι της, στο βάθος οι δαντελωτές ακτές και τα ήρεμα νερά του Παγασητικού... Γεωμετρικά τοποθετημένα, σε αμφιθεατρική πανοραμική διάταξη! Η ομίχλη ανέβαινε μαζί μας, σε τμήματα, τυλίγοντας στο όνειρο τις νεροσυρμές, τους βράχους και τα θαυμάσια πηλιορείτικα αρχοντικά. Ξαποστάσαμε στην ειδυλλιακή πλατεία της Μακρινίτσας με φόντο τη θαυμάσια λιθανάγλυφη μαρμάρινη κρήνη. Στη Μακρινίτσα, περισσότερο ίσως από κάθε άλλο πηλιορείτικο οικισμό, συνειδητοποιεί κανείς πόσα δώρα χαρίζει η φύση στον άνθρωπο, όταν εκείνος σέβεται τους κανόνες αρμονικής συνύπαρξης μαζί της... Χτισμένη στις δυτικές πλαγιές του Πηλίου βόρεια του Βόλου, είναι από τα τουριστικότερα ορεινά χωριά της Ελλάδας και φημίζεται για το παραδοσιακό της χρώμα, την ιδιαίτερη πηλιορείτικη αρχιτεκτονική της και για την εξαιρετική θέα που διαθέτει προς τον Βόλο και τον Παγασητικό κόλπο.

Λίγο μετά την πρώτη άλωση της Πόλης στο διάστημα μεταξύ των ετών 1204 και 1215, ο τοπάρχης και πλούσιος γαιοκτήμονας Κωνσταντίνος Μαλιασηνός ίδρυσε στο Πήλιο τη μονή της Θεοτόκου Οξείας Επισκέψεως ή Μακρινιτίσσης. Γύρω από αυτήν οργανώθηκε παράλληλα ένας μικρός αρχικά οικισμός ο οποίος από την γειτονική μονή πήρε το όνομα Μακρινίτσα. Η μονή που ίδρυσε ο Μαλιασηνός περιέπεσε στην αφάνεια το 17ο αιώνα και τελικά κατέρρευσε. Πάντως, το οικοδομικό υλικό αλλά και γλυπτά του εν λόγω κτιρίου επαναχρησιμοποιήθηκαν στην οικοδόμηση της εκκλησίας της Παναγίας (1767), που είναι αφιερωμένη στην Κοίμηση της Θεοτόκου. Ο οικισμός αναπτύχθηκε ραγδαία κατά τον 18ο αιώνα χάρη στο εμπόριο και στην βυρσοδεψία και στις αρχές του 19ου αιώνα είχε γίνει η ισχυρότερη και πολυπληθέστερη κωμόπολη της περιοχής. Μάλιστα, όπως και οι υπόλοιποι οικισμοί του Πηλίου είχε λάβει ιδιαίτερα προνόμια από τους Οθωμανούς. Αδιάψευστοι μάρτυρες της άνθησης της Μακρινίτσας αποτελούν μεταξύ άλλων τα υπέροχα αρχοντικά της, που οικοδομήθηκαν ως επί το πλείστον μεταξύ των ετών 1750 και 1830. Μεταπολεμικά άρχισε η τουριστική ανάπτυξη της περιοχής, η οποία συνεχίζεται μέχρι και σήμερα.

Κοκκινόχωμα, πευκότοπος και ελαιώνας, θάλασσα και βουνά των θεών...

Η Αρχιτεκτονική της περιοχής του Πηλίου και το παραδοσιακό σπίτι κατά τις περιηγήσεις μας στη Μακρινίτσα παρατηρήσαμε πως έχουν τα ακόλουθα χαρακτηριστικά: τα σπίτια του Πηλίου χαρακτηρίζονται για τις πέτρινες στέγες τους και για την πλούσια ζωγραφική και ξυλογλυπτική διακόσμηση στον πάνω όροφο των κτιρίων. Τα σπίτια είναι διώροφα ή τριώροφα με χοντρούς πέτρινους τοίχους. Ο κάτω όροφος έχει λίγα ανοίγματα ενώ ο πάνω έχει πολλά παράθυρα και συχνά προεξέχει λίγο σε σχέση με τον κάτω όροφο. Τα σπίτια χαρακτηρίζονται επίσης από τις διακοσμημένες οροφές και τις ξυλόγλυπτες πόρτες και παραθυρόφυλλα.

Στη συνέχεια, η άφιξή μας αργά το μεσημέρι στην πόλη του Βόλου και η παραμονή μας σ' αυτήν επί τέσσερις ώρες για φαγητό, βόλτα στην υπέροχη παραλία, στην αγορά και στα παρκάκια και για τον απογευματινό μας καφέ, μας έδειξε ότι το αστικό περιβάλλον του, αν και πολύ διαφορετικό από αυτό των παραδοσιακών οικισμών του Πηλίου, είναι εξίσου όμορφο και «απελευθερωτικό» στην αίσθηση που σου αφήνει, όταν το απολαμβάνεις χωρίς την πίεση του χρόνου στην καθημερινότητα. Τα εναπομείναντα, όμορφα νεοκλασικά κτίρια που παρατηρήσαμε φανέρωναν πως σε παλιότερες εποχές η βιοτεχνική και γεωργική παράδοση του Πηλίου, το λιμάνι του Βόλου καθώς και τα παροικιακά κεφάλαια που εισέρρευσαν στην περιοχή ήταν μερικοί από τους παράγοντες που ευνόησαν την οικονομική εξέλιξη της πόλης με κύριες κατευθύνσεις το εμπόριο και την βιομηχανία.

Μεταπολεμικά ο Βόλος εξελίχθηκε σε ένα από τα σημαντικότερα πολεοδομικά συγκροτήματα της Ελλάδας, από οικονομική και δημογραφική άποψη. Δύο σεισμοί, στις 19 Απριλίου και στις 21 Απριλίου 1955, κατέστρεψαν σχεδόν το ένα τέταρτο των κτισμάτων του και η πόλη άλλαξε φυσιογνωμία. Ορισμένα από τα νεοκλασικά κτίρια του προπολεμικού Βόλου χάθηκαν για πάντα και στην θέση τους εμφανίστηκαν τα μικρά μετασεισμικά σπίτια. Αυτές οι όμορφες μετασεισμικές μονοκατοικίες αντικαταστάθηκαν στην εποχή της αντιπαροχής (1970–2000) από πολυκατοικίες.

Συμπερασματικά, οι μαθητές/τριες που είχαν το ενδιαφέρον και τη δημιουργική ανησυχία μπόρεσαν να συνδέσουν τη θεωρία των μαθημάτων στην τάξη με τη βιωματική εμπειρία του πολιτιστικού ταξιδιού. Η εκπαιδευτική αυτή επίσκεψη ήταν η καλύτερη κατακλείδα, σ' ένα ταξίδι συσσωρευμένης γνώσης ενός διδακτικού έτους και

ευκαιρία κοινωνικής συναναστροφής με τους μαθητές μας, οι οποίοι σε όλη τη διάρκεια της εκδρομής μας υπήρξαν άκρως συνεργάσιμοι και συνεπείς στα δικαιώματα όπως και στις υποχρεώσεις τους.

(Βλ. το σχετικό ταινιάκι-βιντεάκι της πολιτιστικής μας περιήγησης:
<https://www.youtube.com/watch?v=vKODsl1ODyI>)

Αμαλία Ηλιάδη, φιλόλογος-ιστορικός, Δ/ντρια 5^{ου} ΓΕΛ Τρικάλων